

АНАЛИЗА ОД СЛЕДЕЊЕТО НА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

Трет квартален извештај за периодот:
1.4.2017 г. - 30.6.2017 г.

Проект:

„Подобрување на финансиската отчетност и транспарентност во Македонија“

Имплементатор:

Фондација за демократија на Вестминстер (Македонија)

Следење спроведено од:

Центарот за економски анализи (ЦЕА)

Автори:

Марјан Николов
Габриела Димовска

Јуни, 2017

Овој производ е подготвен во рамките на проектот “Подобрување на финансиската отчетност и транспарентност во Македонија” финансиран од Владата на Обединетото Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

СОДРЖИНА

РЕЗИМЕ	4
1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ДЗР	9
1.1. Информирање на јавноста преку веб-страница	9
1.2. Комуникација со ДЗР	11
2. ПЕРЦЕПЦИЈА НА ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА НА ДЗР	14
2.1. Перцепција на медиумите	14
3. РЕЗУЛТАТИ ОД РАБОТАТА НА ДЗР	20
4. ПРАВНА РЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ ДЗР И СОБРАНИЕТО НА РМ	26

Вовед

- ✓ Клучна институција, која има мандат да врши ревизија на економичноста, ефикасноста, ефективноста и регуларноста во трошењето на јавните средства од страна на јавните институции, е Државниот завод за ревизија (ДЗР) – врховна ревизорска институција чија најважна цел е да придонесе јавните средства да се користат на најдобар можен начин, т.е. да оцени дали нацијата мудро ги троши јавните ресурси.
- ✓ ЦЕА, во соработка со Фондацијата за демократија на Вестминстер (ВФД), преку проектот Подобрување на финансиската отчетност и транспарентност во Македонија што се имплементира од 1.8.2016 до 31.3.2018 г., придонесува за подобрување и зајакнување на врската помеѓу ДЗР и Собранието на Република Македонија, како две меѓусебно независни институции, во насока на економично, ефикасно и ефективно алоцирање и користење на јавните средства, а, исто така, дава придонес за зголемување на свесноста на граѓаните за тоа како јавниот сектор ги алоцира, ги инвестира и ги троши нивните пари.
- ✓ Појдовна основа за тоа е следење на активностите на Државниот завод за ревизија во кој се опфатени неколку аспекти:
 - Транспарентност на ДЗР;
 - Перцепција на засегнатите страни за транспарентноста на ДЗР;
 - Резултати од работата на ДЗР;
 - Правна релација помеѓу ДЗР и Собранието на РМ.
- ✓ За времетраењето на проектот ќе се објават 6 квартални извештаи.
- ✓ Повеќе информации за воведниот дел, како и за методологијата на следењето на работата на ДЗР можат да се најдат во првиот квартален извештај објавен на: <http://cea.org.mk/analiza-od-sledeneto-na-rabotata-na-drzhavniot-zavod-za-revizija/>.

Наоди од следењето на транспарентноста на ДЗР

- ✓ Врз основа на прегледаните информации во делот Последни вести на почетната страна од веб-страницата на ДЗР, утврдено е дека, во просек, институцијата има по една или ниту една вест/известување за јавноста во еден месец. Колку за споредба, во првиот извештаен период, просекот на објавени информации беше по две во месецот, додека, пак, во вториот извештаен период, по една до две во месецот.
- ✓ Во третиот квартал од следењето беа пратени 4 Барања за пристап до информации од јавен карактер (БПИЈК), од кои, едно до ДЗР, едно до Јавното обвинителство (ЈО) и две до Државната комисија за спречување корупција (ДКСК). За пратените БПИЈК не е добиен одговор од ниту една институција во рамките на законскиот утврден рок. По пробивање на рокот од една до две недели, сите институции пратија одговор на доставените Барања и се инкорпорирани во овој извештај.
- ✓ Во текот на третиот квартал, во рамките на роковите за одговор на пратени БПИЈК, Јавното обвинителство навреме достави целосни одговори за пратеното барање во текот на вториот квартал.
- ✓ На веб-страницата на ДЗР до 30.6.2017 г. се објавени сите ревизорски извештаи за ревизија на регуларност, освен за Министерството за внатрешни работи, односно 38 од вкупно планираните 39, и се објавени сите ревизорски извештаи за ревизија на успешност освен за субјектот/проектот: Ефикасност на мерки, политики и проекти за заштита на Охридското Езеро, од годишната програма на ДЗР за 2016 година.
- ✓ На веб-страницата на ДЗР нема објавено информации за одржани прес-конференции, гостувања во емисии, интервјуа и слично, но претставници на ДЗР присуствуваа на прес-конференција за новинари организирана од страна на Проектот и активно одговараа на прашања на новинари.
- ✓ Во третиот квартал, при пребарувањето на клучните зборови *државен завод за ревизија*, *наоди од ревизорски извештаи* и *државен завод за ревизија*, беа регистрирани околу дваесетина објави, не сметајќи ги оние што беа произлезени од прес-конференцијата во организација на проектот.

Перцепција на засегнатите страни за транспарентноста на ДЗР

- ✓ Во третиот квартал се мереше перцепцијата на претставници од медиумите.
- ✓ Повеќе од половина од испитаниците одговориле дека знаат за работата на ДЗР и дека редовно ја посетуваат веб-страницата на ДЗР. Притоа, речиси 60% од нив делумно се запознаени со регулативата на ДЗР, и тоа најмногу од медиумите, а мал дел од нив не се запознаени воопшто или, пак, ги прочитале правните јавно достапни документи на ДЗР.
- ✓ Од вкупниот број одговори од новинари, 55% сметаат дека ДЗР е присутна во јавноста само со тоа што го објавува на својата веб-страница, а 18% од испитаните сметаат дека треба почесто да има можности за јавно обелоденување на наодите од ревизиите. Исто толкав процент сметаат дека ДЗР воопшто не е присутен во јавноста.
- ✓ Половина од испитаните новинари сметаат дека ДЗР многу ретко организира настани за медиуми во последните неколку години.
- ✓ Од испитаните новинари во квартал, 3,45% одговориле дека често ја посетуваат веб-страницата на ДЗР за да се информираат за новите наоди од ревизорските извештаи. 23% од нив одговориле дека ретко, многу одамна ја посетиле веб-страницата.
- ✓ Половина од испитаните новинари во кварталот 3 сметаат дека иако на веб-страницата на ДЗР можат да се најдат корисни информации, сепак би било добро периодично лицето за односи со јавност од ДЗР да ги информира за главните наоди од ревизорските извештаи.
- ✓ Вкупно 23% од новинарите побарале дополнителна информација од претставник на ДЗР, надвор од тоа што е објавено на нивната веб-страница, а значителен процент, односно 45% од новинарите воопшто не се обратиле до институцијата за дополнителни информации.
- ✓ Во однос на тоа колку новинарите ги разбираат информациите што се пласираат од страна на ДЗР, особено ревизорските извештаи, поголемиот дел од нив (речиси 60%) сметаат дека делумно ги разбираат, бидејќи некои работи се стручни и нејасни.
- ✓ Она за што се согласија сите испитани новинари, односно дадоа идентичен одговор, е дека би било корисно барем периодично претставник на ДЗР да прави презентација/прес-конференција со наодите од ревизорските извештаи.

- ✓ Поделени се мислењата на испитаните новинари околу тоа дали ДЗР треба да го зголеми опфатот на ревизија, односно да опфати повеќе субјекти во една годишна програма. Околу 30-40% од нив сметаат дека покрај поголем опфат на ревизија, ревизорските извештаи треба да се разгледуваат на Комисијата за финансирање и буџет или, пак, дека ревизорските извешти треба да се разгледуваат на седница на Собрание.

Резултати од работата на ДЗР

Врз основа на пратените БПИЈК до Јавното обвинителство во вториот квартал, во третиот квартал ги добивме следните информации:

- ✓ Во Основното јавно обвинителство Куманово, во 2015 година бил доставен извештај за Ревизија на успешност – ефикасност и ефективност на системот на финансиското управување, контрола и внатрешна ревизија кај Јавната здравствена установа Здравствен дом – Куманово. Во предметниот нацрт-извештај било констатирано незаконско работење на службите во установата, а во врска со тоа претходно била поднесена и кривична пријава против лице вработено во Здравствениот дом.
- ✓ Во текот на 2016 година, до Основното јавно обвинителство Скопје биле поднесени ревизорски извештаи на НУ Филмски фонд на Р. Македонија и извештај од ревизијата на успешност за ЈП за одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта Македонија пат Скопје. Предметите се во предистражна постапка.
- ✓ Во текот на 2016 година, до Основното јавно обвинителство Кочани бил доставен Конечен извештај за работењето на Општина Кочани, предмет што сè уште е во предистражна постапка.
- ✓ Основното јавно обвинителство за гонење организиран криминал и корупција постапува по извештај од ревизија на регуларност во Министерството за образование и наука. Предметот е во предистражна постапка.
- ✓ Во основното јавно обвинителство Прилеп, во предистражна постапка е предмет по Конечен извештај за извршената ревизија на финансиски извештаи и ревизија на усогласеност за 2015 година до Јавната општинска установа Дом за стари лица „Киро Крстевски – Платник“ Прилеп.
- ✓ Според одговор на Државната комисија за спречување корупција, ДЗР, согласно член 35 од Законот за државна ревизија, до ДКСК во текот на 2015, 2016, заклучно со месец мај 2017 година, има доставено два конечни ревизорски извештаи, и тоа:

- Во текот на 2015 година е доставен Конечен извештај на овластениот државен ревизор за извршена ревизија на успешност „Ефикасност и ефективност на системот за управување и контрола и внатрешна ревизија“ во ЈЗУ Здравствен дом – Куманово. Постапката е завршена и нема елементи за понатамошно постапување во конкретниот предмет.
- Во текот на 2017 година (заклучно со мај 2017 година) е доставен ревизорски извештај за ЈЗУ Универзитетска клиника за пулмологија и алергологија. Постапката за извештајот била во тек.

Правна релација помеѓу ДЗР и Собранието на РМ

- ✓ Овој аспект од следењето ќе се анализира во следните квартали. Во март беше претставен проектот и извештајот од следењето за првиот квартал пред пратеничките групи на СДСМ и БЕСА во Собранието на РМ.

1. ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ДЗР

1. 1. ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА ПРЕКУ ВЕБ-СТРАНИЦА

Во изминатите три месеци, во периодот помеѓу 1.4.2017 и 30.6.2017 г., ЦЕА постојано ја следеше и ја посетуваше официјалната веб-страница на ДЗР. Врз основа на прегледаните информации во делот *Последни вести* на почетната страна од страницата, утврдено е дека:

- **Во просек, институцијата има по една или ниту една вест/ известување за јавноста во еден месец.** Притоа, вестите/ известувањата, генерално, се однесуваат на симпозиуми/ конференции на претставници на ДЗР. Колку за споредба, во првиот извештаен период, просекот на објавени информации беше по две во месецот, додека, пак, во вториот извештаен период по една до две во месецот.
- **Сите препораки и забелешки што беа дадени во претходните два квартали се однесуваат и на третиот квартал.**

Во однос на пребарувањето на страницата на ДЗР во третиот квартал, алатката *Пребарај...*, сè уште беше нефункционална. Доколку, пак, се отвори одреден документ, пребарувањето низ документот е оневозможено. Ваквиот пристап оневозможува лесно пребарување во, но и низ ревизорските извештаи, на пример, при пребарување на клучните зборови: нерегуларност, корупција, прекршоци, санкции, негативни наоди и слично. Лесното пребарување документи и низ документи е од исклучителна важност за посетителите на страницата и заинтересираните за информациите во ревизорските извештаи. Тоа е потребно, пред сè, за граѓаните, граѓанските организации, медиумите, пратениците и други заинтересирани страни, кои најчесто пристапуваат за информација.

На пример, кога сакате да го погледнете ревизорскиот извештај за одредена институција, а притоа немате информација во која година е правена ревизија за таа институција, најлесно би било кога ќе ги впишете називот на институцијата во делот „Пребарај“ и кога алатката ќе ги прелиста сите документи поврзани со институцијата.

Или, пак, доколку некој медиум сака да извести за одредена нерегуларност во работењето на некоја институција, доволно би било да ги впише називите на надлежните институции за постапување по ревизорските извештаи, и на тој начин лесно да добие информација кој од ревизорските извештаи е поднесен за понатамошно постапување од надлежните институции, па

потоа да го продлабочи истражувањето низ документот. Поентата е да се скрати времето во истражување во „морето“ од податоци на веб-страницата и полесно да се дојде до бараната информација.

Во однос на препораките што ги даваме од започнувањето на мониторингот на веб-страницата на Државниот завод за ревизија, претставници на ДЗР на прес-конференција за презентација на резултатите од спроведениот мониторинг во квартал 2 изразија согласност со забелешките за потребата од подобрување на функционалноста на корисноста од веб-страницата и изразија заложба за надминување на овие предизвици и зголемување на достапноста и пристапноста на информациите.

ПРЕПОРАКИ:

- Создавање можност за увид на активностите на ДЗР (преку објавените вести) во јавност пред мониторираниот период, односно создавање видлива архива на вести, достапна за секој посетител, кои би биле од значење за медиумите и за јавноста (со оглед на тоа што на веб-страницата на ДЗР во делот Последни вести нема постари објави од ноември 2016 г.).
- Овозможување searchable documents посебно за ревизорските извештаи на субјектите што се предмет на ревизија во која било форма, низ чиј текст ќе може да се пребарува преку опцијата „Ctrl+F“ и/или индексан текст што може да се појавува при пребарување на интернет.
- Техничко оптимизирање на страницата, со оглед на тоа што се појавува грешка при пребарувањето во делот „Search“.

Заклучок: Проектниот тим постојано укажува за потребата информациите не само да бидат јавно објавени на веб-страницата на ДЗР или која било институција, туку и да бидат лесно достапни и корисни за заинтересираните за тие информации. На тој начин, употребата на тие информации ќе се зголеми и ќе ја постигнат целта за која се јавно објавени.

1.2. КОМУНИКАЦИЈА СО ДЗР

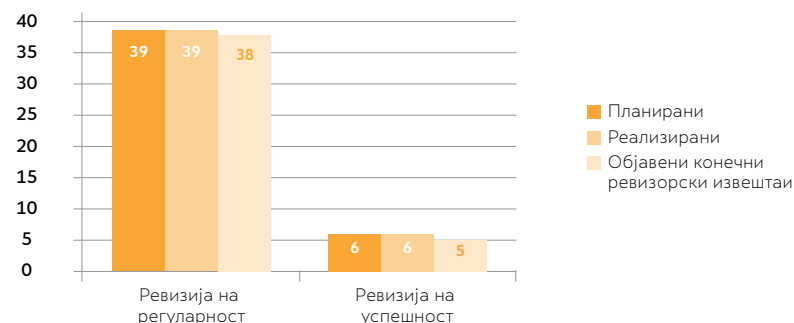
Во текот на третиот квартал, забележан е зголемен интерес кај граѓаните за работата на ДЗР, поставувајќи прашања до ЦЕА и ВФД за дообјаснување на надлежностите што ги има ДЗР. Во однос на конкретниот случај, ДЗР активно придонесе за одговарањето на прашањата (одговорите на овие прашања може да се најдат на следниот линк: <http://samoprasaj.mk/1prasaaj/508-2017-06-09-12-32-18>, додека, пак, за поконкретни одговори, лицето што ги постави прашањата беше упатено да се обрати во соодветните служби на ДЗР). Забележано е дека сè почестото присуство на претставниците на проектот во јавноста, говорејќи на темата за државна ревизија на институциите, ги охрабрува и граѓаните да се интересираат за темата, но и ги поттикнува медиумите да поставуваат прашања и да објавуваат информации за работата на ДЗР.

Според информација добиена од ДЗР, извршувајќи ја Годишната програма за 2017 година, до јуни 2017 година ДЗР започнал да врши 26 ревизии, од кои, сè уште ниту една не е во фаза на конечен ревизорски извештај.

Од тоа што е достапно на веб-страницата на ДЗР, сите ревизорски извештаи од Годишната програма на ДЗР за 2016 г. се објавени, освен извештајот од ревизијата на регуларност на Министерството за внатрешни работи и извештајот од ревизијата на успешност на Ефикасност на мерки, политики и проекти за заштита на Охридското Езеро.

Од тоа што е објавено на веб-страницата на ДЗР, бројот на планирани, реализирани и објавени ревизорски извештаи, според Годишната програма за работа на ДЗР во 2016 година, е прикажан на следниот графикон:

Број на планирани, реализирани и објавени ревизорски извештаи

Графикон 1: Број на планирани, реализирани и објавени конечни ревизорски извештаи (Период на следење: 1.10.2016 г. - 30.6.2017 г.)

Во врска со присуството и соработката на ДЗР со медиумите, како една од планираните активности што ДЗР ги предвидел во својата Програма за 2016 година, според тоа што е достапно на веб-страницата, не може да се добие информација дали и колку посети имаат претставници на ДЗР во медиумите. На веб-страницата на ДЗР нема објавено информации за одржани прес-конференции, гостувања во емисии, интервјуа и слично.

Нова практика што беше поттикната токму од проектот е присуството на претставници на ДЗР на прес-конференција за презентирање на наодите од мониторингот на работата на ДЗР за вториот квартал, на која новинарите имаа можност директно да им постават прашања на претставниците на ДЗР и да добијат одговор. Исто така, имаа можност директно од ДЗР да им биде објаснет мандатот и надлежностите на ДЗР, нешто за што јавноста не е многу упатена според прашањата што ги поставуваа новинарите. Прес-конференцијата ги поттикна новинарите, не само да напишат прилог со информациите добиени од настанот, туку и некои од нив оделе чекор натаму и побарале информации и од Јавното обвинителство по информацијата дека ДЗР доставил 7 ревизорски извештаи до Јавното обвинителство.

Она што е достапно на интернет во периодот од 1.4.2017 до 30.6.2017 г. под клучни зборови поврзани со ДЗР се информации и пренесени наоди од објавени ревизорски извештаи на субјекти на државна ревизија, многу често ставени во политички контекст. Во текот на третиот квартал може да се забележи дека има повеќе објави на интернет што се базираат на ревизорските извештаи. **Но, сепак, впечатокот за тоа дали и колку медиумите ги користат ревизорските извештаи и наодите од извештаите за да поттикнат јавно мислење е дека се користат релативно малку, и тоа само од неколку медиуми што имаат практика да проверуваат што објавува ДЗР на својата веб-страница** (перцепција на истражувачот при пребарување вести поткрепени со наоди од ревизорски извештаи). Во третиот квартал, при пребарувањето на клучните зборови државен завод за ревизија, наоди од ревизорски извештаи и државен завод за ревизија, беа регистрирани околу дваесетина објави, не сметајќи ги оние што произлегоа од прес-конференцијата на проектот и соопштението што беше сподделено со новинарите.

ПРЕПОРАКИ:

- За онлајн Барање за пристап до информации од јавен карактер (БПИЈК), директно преку веб-страницата треба да се овозможи автоматска потврда дека Барањето е успешно примено од страна на ДЗР.
- Поголема ажурност во праќање и обезбедување информации до заинтересираните страни.
- Ажурност и проверка на функционирањето на алатките за комуникација што се веќе воспоставени и нивно постојано унапредување.
- Поголема медиумска застапеност на претставници на ДЗР за информирање за наодите од изготвените ревизорски извештаи.

Заклучок: Од нашето искуство, ДЗР е отворен за соработка и консултација при дообјаснување работи што се поврзани со работата на ДЗР. Сè уште е потребен поголем технички капацитет за олеснување на пристапот до информации, како и поголем ангажман во доближување на работата на ДЗР до граѓаните преку медиумите. Од друга страна, пак, се добива впечаток дека притисокот на медиумите е слаб преку објавување информации од извештаите што ги пласира ДЗР.

2. ПЕРЦЕПЦИЈА НА ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТА НА ДЗР

Вториот аспект од Матрицата на следење на работата на ДЗР се однесува на перцепцијата на засегнатите страни, како што се општата јавност, медиумите, субјектите на ревизија и сл. Мерењето на перцепцијата на засегнатите страни започна во вториот квартал, и во текот на наредните месеци на следењето ќе ја мериме перцепцијата од субјектите на ревизија, на медиумите, на парламентарните комисии, на пратениците, на јавноста, но и на други релевантни институции во врска со работата на, и соработката со ДЗР. Целта е да се утврди колку засегнатите страни имаат доверба во работата на ДЗР и, воопшто, дали се запознаени со работата на оваа институција.

За утврдување на перцепциите на засегнатите страни во текот на вториот квартал беа дизајнирани соодветни прашалници што беа пратени до засегнатите страни. Во текот на следните извештајни периоди, бројот на одговори добиени врз основа на прашалниците ќе се зголемува.

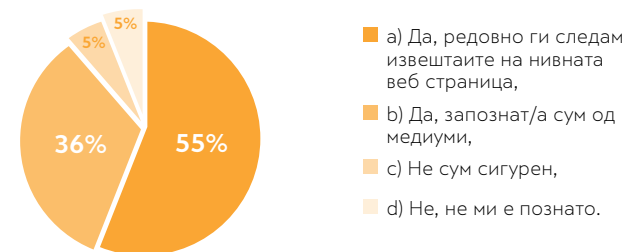
2.1. ПЕРЦЕПЦИЈА НА МЕДИУМИТЕ

И во третиот квартал од следењето на работата на ДЗР беа контактирани медиумите со цел идентификување на нивната перцепција за прашањето што се третира. Во претходната категорија утврдивме дека медиумите релативно малку ги користат ревизорските извештаи како основа за објавување новости за граѓаните или за подлабоки новинарски истражувања, со оглед на тоа што постојат дваесетина објави/вести во периодот на разгледување, кои се повикуваат на ревизорски извештај (не сметајќи ги објавите што произлегоа од прес-конференцијата што беше организирана од страна на Проектот).

Со оглед на тоа што на прес-конференцијата се доби впечаток (перцепција на истражувачот) дека, генерално, на новинарите не им е докрај јасно која е улогата, мандатот и надлежноста на ДЗР, во текот на спроведувањето на проектот ќе се посвети внимание на работата со новинарите со цел зголемување на нивото на нивната запознаеност со работата на институцијата, како и поттикнување да ги презентираат пред граѓаните веќе достапните информации за ревизорските извештаи.

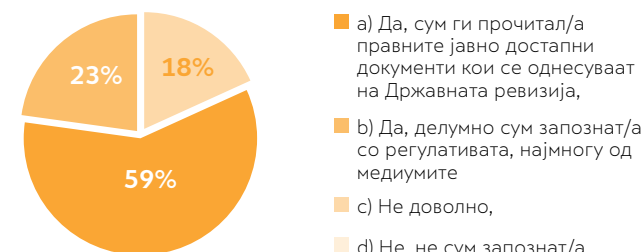
Каква е перцепцијата на новинарите што беа испитани и во текот на третиот квартал (22 новинари/претставници на медиуми пратиле одговор во третиот квартал, и испитаните новинари беа различни од тие во вториот квартал), за тоа колку тие ја познаваат работата на ДЗР и колку сметаат дека ДЗР е присутен во јавноста, е содржано подолу. Информациите подолу ги одразуваат ставовите само на тие испитани новинари.

Во однос на тоа колку новинарите се запознаени со работата на ДЗР покажува следниот графикон:

Графикон 2: Прашање: Дали сте запознаени со работата на ДЗР?

Повеќе од половина од испитаниците одговориле дека знаат за работата на ДЗР и дека редовно ја посетуваат веб-страницата на ДЗР. Притоа, речиси 60% од нив делумно се запознаени со регулативата на ДЗР, и тоа најмногу од медиумите, а мал дел од нив не се запознаени воопшто или, пак, ги прочитале правните јавно достапни документи на ДЗР.

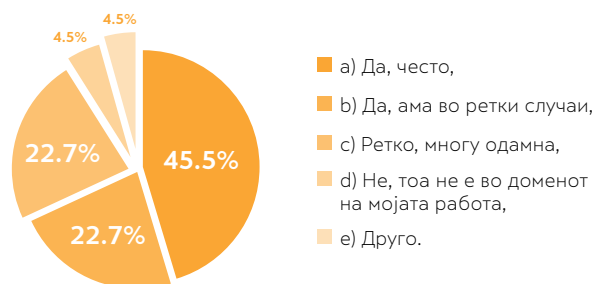
Графикон 3: Прашање: Дали сте запознаени со регулативата на ДЗР?

Графикон 4: Прашање: Дали новинарите сметаат дека ДЗР е доволно претставен во јавноста?

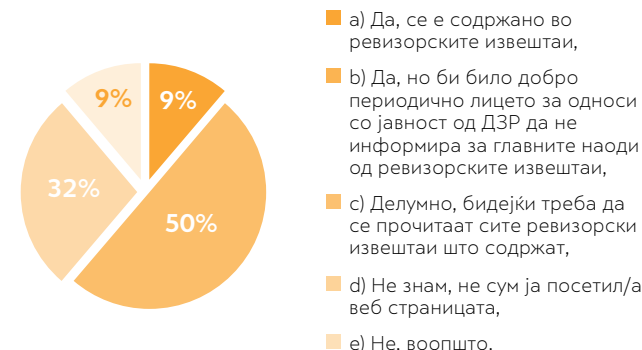
Од вкупниот број одговори од новинари, 55% сметаат дека ДЗР е присутен во јавноста само со тоа што го објавува на својата веб-страница, а 18% од испитаните сметаат дека треба почесто да има можности за јавно обелоденување на наодите од ревизиите. Исто толкав процент сметаат дека ДЗР воопшто не е присутен во јавноста.

Половина од испитаните новинари сметаат дека ДЗР многу ретко организира настан за медиуми во последните неколку години. Од испитаните новинари во квартал 3, 45% одговориле дека често ја посетуваат веб-страницата на ДЗР за да се информираат за новите наоди од ревизорските извештаи. 23% од нив одговориле дека ретко, многу одамна ја посетиле веб-страницата.

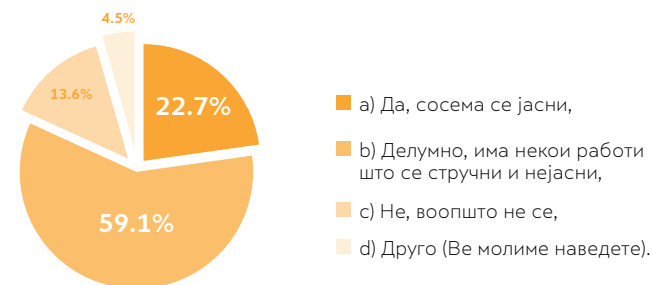
Графикон 5: Прашање: Дали ја посетувате веб-страницата на ДЗР?

Половина од испитаните новинари во кварталот 3 сметаат дека иако на веб-страницата на ДЗР можат да се најдат корисни информации, сепак би било добро периодично лицето за односи со јавност од ДЗР да ги информира за главните наоди од ревизорските извештаи.

Графикон 6: Прашање: Дали на веб-страницата на ДЗР можете да најдете корисни информации?

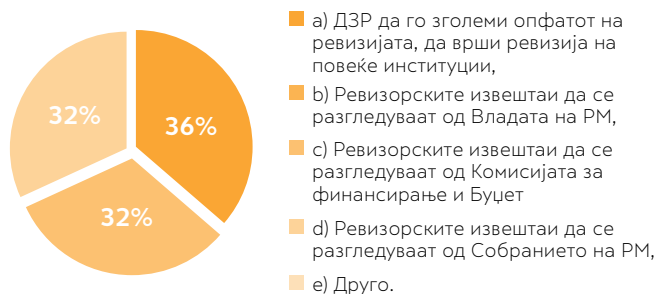
Вкупно 23% од новинарите побарале дополнителна информација од претставник на ДЗР, надвор од тоа што е објавено на нивната веб-страница, а 45% од новинарите воопшто не се обратиле до институцијата за дополнителни информации.

Графикон 7: Прашање: Дали информациите што се пласирани на веб-страницата на ДЗР, особено ревизорските извештаи, се доволно јасни и разбирливи за новинарите?

Во однос на тоа колку новинарите ги разбираат информациите што се пласираат од страна на ДЗР, особено ревизорските извештаи, поголемиот дел од нив (речиси 60%) сметаат дека делумно ги разбираат, бидејќи некои работи се стручни и нејасни.

Она за што се согласија сите испитани новинари, односно дадоа идентичен одговор, е дека би било корисно барем периодично претставник на ДЗР да прави презентација/прес-конференција со наодите од ревизорските извештаи.

Графикон 8: Прашање: Како да се подобри отчетноста во трошењето на јавните пари?

Поделени се мислењата на испитаните новинари околу тоа дали ДЗР треба да го зголеми опфатот на ревизија, односно да опфати повеќе субјекти во една годишна програма. Околу 30-40% од нив сметаат дека покрај поголем опфат на ревизија, ревизорските извештаи треба да се разгледуваат на Комисијата за финансирање и буџет, или, пак, дека ревизорските извешти треба да се разгледуваат на седница на Собрание.

Целосниот прашалник и одговорите на новинарите можете да ги добиете на ваше барање до ЦЕА.

ПРЕПОРАКИ:

- Одржување прес-конференции од страна на ДЗР наменети за медиуми, преку кои јавноста ќе биде повеќе запознаена со работата на ДЗР, но и со работата на јавните институции, како и со наодите од ревизорските извештаи.
- Воспоставување практика (која во минатото била организирана во сите плански региони во Македонија) за работни средби/работилници и обуки за новинари, со цел подобро разбирање на ревизорските извештаи и работата на ДЗР.

Заклучок: Евидентна е потребата за меѓусебна постојана комуникација меѓу ДЗР и медиумите (без разлика на методот што ќе се избере: брифирање на медиумите, организирање работилници, прес-конференции и сл.). Комуникацијата, пред сè, е потребна за подобро разбирање на медиумите на улогата и мандатот на ДЗР, со цел правилно информирање на граѓаните, а, од друга страна, и ДЗР да ја претстави и да ја оправда работата пред граѓаните.

3. РЕЗУЛТАТИ ОД РАБОТАТА НА ДЗР

Делот за Резултати од работата на ДЗР започна со пополнување во текот на вториот квартал, а ќе се надградува и ќе се дополнува во текот на наредните периоди на следење кога се направи обид за идентификување на најчестите ризици, нерегуларности, типови нерегуларности и нивото на свест кај јавноста за поднесување барања за ревизија, но, исто така, ќе се идентификува и соработка меѓу ДЗР и Јавното обвинителство, Државната комисија за спречување корупција и други релевантни институции. Пристапот за добивање на бараните информации започна и ќе биде спроведуван преку Барање за пристап до информации од јавен карактер до Јавното обвинителство и Државната комисија за спречување корупција.

Врз основа на информацијата добиена од ДЗР, дека се доставени ревизорски извештаи до Јавното обвинителство и до Државната комисија за спречување корупција, во текот на вториот квартал беше пратено по едно барање за пристап до информации од јавен карактер до институциите, за кои одговор добивме само од Јавното обвинителство во текот на третиот квартал, додека, пак, за БПИЈК, пратени во третиот квартал, добивме одговори со задоцнување.

Во текот на третиот квартал од Барањата за пристап до информации од јавен карактер што беа пратени до Јавното обвинителство и Државната Комисијата за спречување корупција (ДКСК), во текот на вториот квартал, навреме и целосно стигнаа одговори од страна на Јавното обвинителство. Во третиот квартал уште еднаш беше пратено барање до ДКСК, но и до Јавното обвинителство и до ДЗР. **До законскиот рок за добивање одговори не беше добиен одговор од ниту една од наведените институции. По пробивањето на рокот од сите институции, со задоцнување од една до две недели беа добиени одговори од ДЗР, ДКСК и ЈО.**

Графикон 9: Барања за пристап до информации од јавен карактер

Прашањата што беа поставени до Јавното обвинителство и до Државната комисија за спречување корупција во текот на вториот квартал и за кои се очекуваше одговор во третиот квартал се следните:

- Дали во текот на 2015 и 2016 година до Јавното обвинителство на Република Македонија/Државната комисија за спречување корупција се пратени ревизорски извештаи од страна на Државниот завод за ревизија, за кои е надлежно да постапува Јавното обвинителство/Државната комисија за спречување корупција?
- Доколку се пратени, колку ревизорски извештаи се пратени и за кои институции?
- Дали се започнати и се завршени процедурите за постапување врз основа на пратените ревизорски извештаи, за кои институции и за која година?

Целосен и навремен одговор за БПИЈК, испратени во вториот квартал, за кои се очекуваше одговор во третиот, беа добиени од Јавното обвинителство. Како одговор на нашето барање, го добивме следното:

- Во Основното јавно обвинителство Куманово во текот на 2015 година бил доставен еден ревизорски нацрт-извештај за извршена Ревизија на успешност – ефикасност и ефективност на системот на финансиското управување, контрола и внатрешна ревизија во Јавната здравствена установа Здравствен дом – Куманово.

Во предметниот нацрт-извештај било констатирано незаконско работење на службите во установа во врска со што претходно била поднесена и кривична пријава против лице вработено во Здравствениот дом. Постапувајќи по кривичната пријава во ОЈО Куманово бил оформен предмет и врз основа на предлог-спогодба Основниот суд Куманово донел пресуда врз основа на предлог-спогодба, која е правосилна.

- Во текот на 2016 година, до Основното јавно обвинителство Скопје биле поднесени два ревизорски извештаи, и тоа Конечен извештај за извршена ревизија на финансиски извештаи за 2012 година на НУ Филмски фонд на Р. Македонија и Конечен извештај за извршена ревизија на успешност за ЈП за одржување и заштита на магистралните и регионалните патишта Македонија пат Скопје. Во врска со доставените извештаи, издадени се наредби за прибирање известувања до МВР на РМ, односно кривичните предмети се во фаза на предистражна постапка.

Во текот на 2016 година, до Основното јавно обвинителство Кочани бил доставен Конечен извештај за работењето на Општина Кочани по кој бил оформен предмет и се постапува по него.

Прашањата што нè интересираа во текот на третиот квартал и за кои добивме одговор од Јавното обвинителство со задоцнување се следните:

1. Дали во текот на 2016 година до Јавното обвинителство на Република Македонија се пратени ревизорски извештаи за: ЕЛС Кочани (сметка 637); „Ефикасност на преземените активности од страна на надлежните институции со цел подготовка на реките за заштита од ефектите на водите“; ЈП Македонија пат; Министерство за образование и наука (сметка 637); Јавна општинска установа Дом за стари лица „Киро Крстевски – Платник“ Прилеп (сметка 787 и сметка 903), од страна на Државниот завод за ревизија, за кои е надлежно Јавното обвинителство да постапува?
2. Доколку се пратени, дали се започнати и завршени процедурите за постапување врз основа на пратените ревизорски извештаи и каков е исходот за секоја од институциите/субјектите на ревизија?

Одговорите што се добиени врз основа на прашањата се следните:

Основното јавно обвинителство Кочани постапува по Конечен ревизорски извештај на овластен ревизор, кој се однесува на ЕЛС Кочани, а во рамките на постапувањето се прибираат потребни известувања од повеќе институции и органи. По завршувањето на предистражната постапка, ќе биде донесена јавнообвинителска одлука.

Основното јавно обвинителство Скопје постапува по предмет оформен по ревизорски извештај за извршена ревизија на успешност на ЈП за одржување магистрални и регионални патишта Македонија пат – Скопје, по кој постапката е во тек и се преземаат дејства во врска со предметот. Основното јавно обвинителство за гонење организиран криминал и корупција постапува по предмет заведен по доставен ревизорски извештај од ДЗР, за извршена ревизија на регуларност во Министерството за образование и наука. Предметот е во предистражна постапка и во рамките на таа постапка се преземаат повеќе дејства. По завршувањето на предистражната постапка, ќе биде донесена јавнообвинителска одлука.

Во основното јавно обвинителство Прилеп, оформен е предмет по Конечен извештај за извршената ревизија на финансиски извештаи и ревизија на усогласеност за 2015 година до Јавната општинска установа Дом за стари лица „Киро Крстевски – Платник“ Прилеп. Наведениот извештај е прикажен кон кривичниот предмет оформен по претходно поднесена кривична пријава. По предметот, во тек е предистражна постапка.

Во врска со барањето што се однесува на ревизорски извештај за „Ефикасност на преземените активности од страна на надлежните институции со цел подготовка на реките за заштита на ефектите на водите – во евиденцијата на ЈО не се пронајдени предмети што одговараат на дадените податоци“.

Прашањата што нè интересираа во текот на третиот квартал и за кои добивме одговор од ДЗР со задоцнување се следните:

1. Дали ДРЗ има добиено повратна информација од Државната комисија за спречување корупција за исходот од пратениот ревизорски извештај за Јавната здравствена установа Здравствен дом – Куманово?
2. Дали ДЗР има добиено повратна информација од Јавното обвинителство за исходот на пратените ревизорски извештаи за: ЕЛС Кочани, Министерство за економија, Ефикасност на преземените активности од страна на надлежните институции со цел подготовка на реките за заштита од ефектите на водите; ЈП Македонија пат, Министерство за образование и наука; Јавна општинска установа Дом за стари лица „Киро Крстевски – Платник“ Прилеп?
3. Дали во текот на 2017 година се поднесени ревизорски извештаи до Министерството за внатрешни работи, Јавното обвинителство, Комисијата за спречување корупција или до друга надлежна институција? Доколку се поднесени, за кој субјект на ревизија и од која Годишна програма на ДЗР и до која институција?
4. Ве молиме да ни доставите примерок (доколку документот постои во електронска форма, може и во електронска форма) од Упатството за предлагање ревизии, како и од Прирачникот за следење на препораките 2016 година.

Според добиените одговори на ДЗР, Државната комисија за спречување корупција, по поднесениот ревизорски извештај, го известила ДЗР дека за ревизорскиот извештај за Јавната здравствена установа Здравствен дом – Куманово нема елементи за нејзино натамошно постапување во односниот предмет.

Во однос на другите информации, дали Јавното обвинителство доставило одговор за поднесените ревизорски извештаи, одговорот е дека ДЗР сè уште немаат добиено одговор (доколку го погледнеме, пак, одговорот од ЈО, за доставените ревизорски извештаи, сè уште не е целосно завршена постапката за тие поднесени извештаи).

Од прашањата што ги поставивме до ДРЗ, особено нè интересираше прашањето под број 4, и ова е втор обид (во првиот обид беше пратено прашање по електронска пошта) да се добие Упатството за предлагање ревизии, со оглед на тоа што засега е само за интерна употреба, но според коментарите низ социјалните медиуми на објави за државна ревизија, се добива впечаток дека на граѓаните не им е јасно каков е процесот на предлагање и одлучување за субјекти на ревизија за претстојната годишна програма на ДЗР и сметаме дека објавувањето на тие документи ќе ја информираат јавноста поблиску за природата на работата на ДЗР, особено во делот на селекцијата за вршење државна ревизија. **Одговор за барањето за тие документи е дека може да се направи увид на документите во хартиена форма, во просториите на ДЗР, со оглед на тоа дека се документи за интерна употреба.**

Прашањата што нè интересираа во текот на третиот квартал и за кои добивме одговор од Државната комисија за спречување корупција (пратено барање од правно и физичко лице) се следните:

1. Дали во текот на 2015, 2016 и 2017 година до Државната комисија за спречување корупција се пратени ревизорски извештаи од страна на Државниот завод за ревизија, за кои е надлежна Државната комисија за спречување корупција?
2. Доколку се пратени, колку ревизорски извештаи се пратени и за кои институции?
3. Дали се започнати и завршени процедури за постапување врз основа на пратените ревизорски извештаи, за кои институции и за која година?
4. Доколку има завршени процедури, со каков исход се завршени?

ДЗР, согласно член 35 од Законот за државна ревизија, до Државната комисија за спречување корупција, во текот на 2015, 2016, заклучно со месец мај 2017 година, има доставено два конечни ревизорски извештаи, и тоа:

- Во текот на 2015 година е доставен Конечен извештај на овластениот државен ревизор за извршена ревизија на успешност „Ефикасност и ефективност на системот за управување и контрола и внатрешна ревизија“ во ЈЗУ Здравствен дом – Куманово. Постапката по извештајот е завршена така што по прибирање информации и документација и утврдување фактичка состојба, Државната комисија донела заклучок дека од аспект на одредбите од Законот за спречување корупција нема елементи за натамошно постапување во конкретниот предмет и за што писмено го известило ДЗР.

- Во текот на 2017 година (заклучно со мај 2017 година) е доставен Конечен извештај на овластениот државен ревизор за извршена ревизија на финансиските извештаи заедно со ревизија на усогласеност во ЈЗУ Универзитетска клиника за пулмологија и алергологија. Постапката за него била во тек.

Заклучок: Потребен е поголем притисок од заинтересираните страни за добивање информации од надлежните институции, преку доставување постојани барања за информации. Потребно е институциите да се навикнат и да сфатат дека граѓаните имаат потреба за тие информации и ажурно да ги доставуваат информациите. Законот за пристап до информации од јавен карактер ефикасно да се спроведува и без заобиколување. Имено, секоја институција е должна да постапи веднаш по БПИЈК, најдоцна 30 дена од доставувањето на Барањето, а не како што е вообичаената практика, да се постапува при, или по истекувањето на рокот.

4. ПРАВНА РЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ ДЗР И СОБРАНИЕТО НА РМ

Во делот *Правна релација помеѓу ДЗР и Собранието на РМ* е предвидено да биде идентификувано дали разгледувањето на Годишниот извештај на ДЗР е во рамките на предвидениот период, дали се разгледуваат извештаи од ДЗР од страна на Собранието и комисиите, но и дали воопшто има повратни информации за извештајот од ДЗР од страна на Собранието. Исто така, предвидено е да се проверуваат карактерот и интензитетот на интеракција меѓу ДЗР и Собранието. ДЗР обезбедува поддршка за Собранието при исполнувањето на одговорностите преку идентификација и презентирање на нерегуларностите, случаите на незаконско работење и кога се работи за сомневање за случај на корупција и злоупотреба на службена положба. Соработката меѓу ДЗР и Собранието е пропишана во Законот за државна ревизија¹. Граѓаните, пак, како даночни обврзници, преку своите претставници во Собранието, го имаат ДЗР за да се утврди ex-post дали генерираните приходи од даноците биле алоцирани и потрошени на најефикасен, најекономичен и најефективен начин од страна на Извршната власт.

Мониторингот за релацијата на Собранието и ДЗР ќе биде разработен во следниот квартал. Дел од пратеничките групи во Собранието се запознаени со активностите и целите на проектот (пратенички групи на СДСМ и БЕСА).

¹ Закон за државна ревизија.
<http://www.finance.gov.mk/files/u11/ZAKON%20ZA%20DRZAVNA%20REVIZIJA-precisten%20tekst.pdf>

